

در علم مجاز امام صادق علیه السلام

سیوطی

جلسه (۱۲۸) ۲۴

استاد: وافی یزدی

موضوع: اضافه

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

مضاف به یاء متکلم

مصنّف: اسم هنگام اضافه به یاء متکلم، مبنی نمی‌شود و بر معرب بودن خود باقی است.

ابن خشاب و جرجانی: مبنی می‌شود چون به مبنی اضافه شده است.

ردّ بر این قول: معرب است چون هنگامی که اسم به کاف و هاء اضافه می‌شود نیز معرب می‌ماند و همین‌طور وقتی مثنی به یاء اضافه می‌شود.

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

برخی دیگر از نحویون: نه مبنی است و نه معرب.

دلیل: مبنی نیست چون شباهت به مبنی ندارد و معرب نیست چون حرکت آخرش تغییر نمی‌کند.

نکته ۱: حرف آخر کلمه‌ای که به یاء اضافه می‌شود، کسره می‌گیرد البته اگر آن اسم، معتل یا جاری مجرای معتل نباشد: صاحبی، غلامی.

نکته ۲: حرف یاء را می‌توان مفتوح، ساکن یا حذف کرد (زیرا کسره دلالت بر یاء دارد): خلیل أملك منی (اصلش: خلیلی...).

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

نکته ۳: جایز است حرف ماقبل یاء را فتحه داده و خود یا را تبدیل به الف کرد: ... ثمّ آوی الی أمّا (اصلش: أمّی)؛ همچنین می‌توان الف را حذف کرده و فتحه را باقی گذاشت: بلهف و لا بلیت... (اصلش: لهفا).

در عرس مجرب از امام صادق علیه السلام

نکته ۴: اگر اسم مضاف به یاء متکلم معتل یا جاری مجرای معتل باشد، یاء متکلم را مفتوح و یاء آخر کلمه مضاف را ساکن می‌کنیم.

نکته ۵: اگر آخر کلمه یاء بود، هردو یاء در هم ادغام می‌شوند: قاضی؛ و اگر آخر کلمه واو بود، بعد از تبدیل به یاء، در

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv یاء دیگر ادغام می‌شود: بنی.

نکته ۶: اگر آخر کلمه، الف بود، به حال خود باقی می‌ماند: محیای، عصای؛ البته در کلمات مقصور، قبیله هذیل، تبدیل الف به یاء در غیر تشبیه را نیکو می‌دانند: هوئ.

نکته ۷: در اسما سته، آنچه هنگام اضافه به یاء متکلم رایج است اینگونه است: اخی، حمی، هنی.

البته صورت‌های دیگر نیز جایز دانسته شده است از طرف برخی نحویون.

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv